

Lavet i samarbejde med Dansk Metal

Frihandelsaftale med USA kan skabe over 10.000 job

Samhandel er godt, og det vil øge den danske velstand, hvis man kan øge samhandlen. En frihandelsaftale med USA kan øge BNP i Danmark med 0,4 pct. og skabe 10.000 job. Samtidig vil reallønnen stige. Særligt industrien vil nyde godt af en frihandelsaftale med en øget bruttoværditilvækst på 0,9 pct.

Omvendt vil dansk velstand mindskes, hvis toldsatterne til USA hæves om følge af et nyt Trump-præsidentskab.

Af cheføkonom **Sofie Holme Andersen** og stud.polit. **Sebastian Schwartz** 31. oktober 2024

Analysens hovedkonklusioner

- En ambitiøs frihandelsaftale med USA kan øge BNP svarende til 0,4 pct. og skabe over 10.000 job. Industrien vil få øget sin bruttoværditilvækst med 0,9 pct., mens der vil blive skabt op mod 2.600 job.
- Reallønnen vil stige med op mod 0,6 pct. som følge af frihandelsaftalen.
- Omvendt vil øgede toldsatter sænke dansk BNP, hvis de annoncerede ændringer fra Trumplejren træder i kraft efter et valg.

Kontakt

Cheføkonom

Sofie Holme Andersen

Mobil 61 27 58 24

sha@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

Mobil 50 73 71 34

jk@ae.dk

Frihandel muliggør specialisering

Økonomer kan godt lide handel. Handel giver mulighed for, at man kan få gavn af en vare eller en tjeneste uden selv at skulle tilvejebringe den. Det giver mulighed for specialisering. En person kan bage brød, en anden kan male kornet til mel, og en tredje kan dyrke kornet. Når der ikke skal skiftes mellem mange forskellige opgaver, kan man dygtiggøre sig. Samlet kan der dermed bages flere brød, end hvis alle skal lave alle processerne.

Det samme gælder også for lande. Jo større muligheder for handel, des større muligheder for specialisering. Fordi vi i Danmark har mulighed for at købe biler fra Tyskland, Sverige eller Sydkorea, så kan vi undlade at producere biler, men i stedet koncentrere os om at producere vindmøller og medicin.

I Danmark udnytter vi i høj grad mulighederne for handel. Den danske eksport udgør 68 pct. af BNP, mens der importeres svarende til 60 pct. af BNP. Det er ikke mindst en konsekvens af vores medlemskab af EU, hvor der er et princip om, at varer og tjenester kan bevæge sig frit mellem medlemslande, hvilket f.eks. vil sige, at der ikke er told på varer inden for EU.

EU er et af verdens største frihandelsområder, og det øger naturligvis samhandlen. Når todsatser sænkes eller helt fjernes, bliver varerne billigere for forbrugerne, og derfor bliver efterspørgslen højere. Frihandelsaftaler, hvor barrierer for samhandlen mindskes eller fjernes helt, kan dermed øge samhandlen, og derfor også produktion og værditilvækst i de påvirkede lande.

I dag har Danmark – gennem EU – frihandelsaftaler på forskellige områder med en lang række lande, herunder Norge, Canada, Japan og Tyrkiet. Hvis Danmark skal indgå flere frihandelsaftaler, vil det igen blive gennem EU, der pt. forhandler med bl.a. Australien, New Zealand og Mercosur-landene.¹

Der er ikke frihandel i hele verden, og derfor er der også stadig muligheder for at høste flere gevinster af øget samhandel. Her er USA den helt store spiller, fordi landet stadig er verdens største økonomi. Så hvad ville det betyde for dansk økonomi, hvis man indgik en frihandelsaftale med USA?

Frihandelsaftale med USA vil have store positive effekter for Danmark

Betydningen for Danmark af en frihandelsaftale med USA vil i høj grad afhænge af, hvilken form for aftale man kunne forhandle hjem. Hvis EU fik forhandlet sig til fri bevægelighed for f.eks. biler, ville det kun i begrænset omfang betyde noget for Danmark, da der ikke for alvor produceres biler i Danmark. Det ville dog have en lille afsmittende effekt, da Tyskland og Sverige ville øge deres import af eventuelle inputs til biler og af andre goder, fordi de blev rigere.

Da det er så afgørende, præcis hvad der står i en aftale, er det nødvendigt at gøre sig nogle antagelser. Hvor mange varer berøres? Hvor mange tjenester berøres? Handler aftalen om standardisering eller lavere todsatser?

Det er der forskellige bud på. Hvis EU og USA valgte at indgå en så tæt aftale – i litteraturen kaldet dyb liberalisering – at USA i praksis ville blive en del af det indre marked i EU, så ville BNP i EU kunne blive 5,7 pct. større, mens dansk BNP kunne blive 5,3 pct. større, jf. Bertelsmann (2013). Effekter i den

¹ <https://um.dk/udenrigspolitik/handelspolitik/bilaterale-frihandelsaftaler>

størrelsesorden vil ikke kunne forventes af en normal frihandelsaftale. Det er også usandsynligt, at man skulle kunne forhandle sig frem til, at USA skulle være en del af det indre marked. Derfor er 5,3 pct. af BNP et absolut overkantsskøn over, hvor store effekter man kan forvente af en frihandelsaftale.

De fleste studier finder da også markant lavere effekter. Hvis en frihandelsaftale med USA ender med blot at sænke toldsatterne, så vil det øge dansk BNP med 0,19 pct. Det fremgår af Tabel 1. Det vil samtidig øge beskæftigelsen med 5.600 personer. En mere ambitiøs aftale, der også ændrer på non-tariff-barriers (NTB'er), vil kunne øge BNP med det dobbelte. Den vil dog samtidig øge importen fra USA, hvorfor beskæftigelsen ikke helt fordobles. Effekterne fremgår af den sidste søjle i Tabel 1.

Tabel 1. Effekter på den samlede økonomi		
	Tarif-stød	Ambitiøst stød
BVT, mia. 2023-kr.	5,3	10,8
BNP, pct.	0,19	0,38
Beskæftigelse, personer	5.600	10.300

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, Copenhagen Economics og Felbermayr et. al.

Når BNP øges gennem øget eksport, så kommer det i høj grad industrien til gode. Industriens bruttoværditilvækst stiger med 0,46 pct. i en aftale om toldsatter, mens det kan stige med 0,91 pct. i en mere ambitiøs aftale.

Tabel 2. Effekter for dansk industri		
	Tarif-stød	Ambitiøst stød
BVT, mia. 2023-kr.	2,0	4,1
BVT, pct.	0,46	0,91
Beskæftigelse, personer	1.200-1.400	2.200-2.600

Anm: Beskæftigelsen er korrigeret med produktivitetsvæksten for hele industrien hhv. industrien ekskl. medicinalindustrien.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, Copenhagen Economics og Felbermayr et. al.

Aftalerne vil øge eksporten og importen. Men de vil også påvirke både løn- og prisniveau. Copenhagen Economics skønner, at en ambitiøs aftale vil øge reallønnen med 0,4 pct. for højtuddannede og 0,5 pct. for lavtuddannede. Felbermayr et.al. skønner, at en aftale omkring toldsatter vil øge den danske realløn med 0,63 pct. Forbedringen sker hovedsageligt gennem lavere priser.

Mere samhandel mellem EU og USA sker på bekostning af øvrige lande

En frihandelsaftale laves for at øge samhandlen mellem to områder. Men ofte har aftalen også nogle afledte effekter. Det vil en eventuel aftale mellem EU og USA også have.

For det første vil en del af handlen blive omdirigeret. Hvor Danmark før kunne have købt specifikke varer fra f.eks. Australien, vil det med aftalen kunne blive mere fordelagtigt at købe fra USA. Dermed vil øget import i Danmark ske på bekostning af et andet land. På nogle træk kan det give udenrigspolitisk mening. En stor del af den handel, der forventes at blive omdirigeret, vil blive omdirigeret fra Rusland og Kina.²

² Bemærk dog, at den litteratur, der forudsiger disse virkninger, er fra før Rusland invaderede Ukraine. Det kan dermed være en mindre del af handlen, der fjernes fra Rusland, fordi handlen med Rusland allerede er minimeret.

Men det vil også ramme tættere allierede som f.eks. Australien. I den forbindelse vil den frihandelsaftale, der for øjeblikket forhandles mellem Australien og EU, blive essentiel for at mitigere problemet.

For det andet så vil der formentlig ske noget med varesortimentet verden over, hvis handlen mellem USA og EU bliver underlagt en frihandelsaftale. Det vil særligt være gældende, hvis aftalen omhandler samme standarder for varegrupper eller enkelte varer. Tag f.eks. en smartphone. Apple har været nødsaget til at ændre sit opladerstik på baggrund af regulering i EU. De har valgt at ændre stikket for hele verden på fremtidige modeller, men andre producenter af andre varer producerer fortsat forskellige standarder til forskellige lande. Når en standard således bliver standard for et større område, så vil det give producenterne nogle besparelser og dermed en konkurrencefordel. Dermed kan nogle producenter i nogle lande, der i udgangspunktet ikke påvirkes af frihandelsaftalen, faktisk ende med at få øget efterspørgsel og omsætning som følge af en frihandelsaftale.

Dermed kan danske producenter af et produkt også blive udkonkurreret som følge af en frihandelsaftale - bare ikke nødvendigvis af producenter i det område, man har indgået aftalen med.

Både EU's og USA's velstand ville blive øget, hvis de indgik en frihandelsaftale i en eller anden form. Derfor ville der også blive mere efterspørgsel i den samlede verdensøkonomi. Der ville dog stadig være nogle lande, der ville blive påvirket negativt, herunder Canada, Australien og Kina.

Trumps annoncerede handelsbarrierer vil ramme dansk eksport

Når mere handel er godt for velstanden, så følger det også, at mindre handel giver lavere velstand. Mindre handel vil være konsekvenserne, hvis Donald Trump bliver valgt som præsident i USA igen og gennemfører sin handelsplan. Han har meldt ud, at alle lande og alle varer vil blive underlagt en told på mindst 10 pct. Hvis landet har en højere toldsats for amerikanske varer, så vil toldsatsen blive hævet til det niveau.

For den danske eksport af kød og kødvarer for lidt over 1 mia. kr. i 2023 vil det betyde en stigning i toldsatsen fra 4,6 pct. til 27,8 pct. Det vil også ramme eksporten af medicinske og farmaceutiske produkter, der krydser grænsen, for mindst 23 mia. kr. Ud af 96 varegrupper vil toldsatsen blive hævet for de 93 med i gennemsnit 7,6 procentpoint.

De 7,6 procentpoint er ikke vægtet efter eksporten, da statistikkerne ikke er helt sammenlignelige. Men hvis hele den danske vareeksport til USA, der krydser grænsen, fik øget toldsatsen med 7,6 procentpoint, så ville det svare til en ekstraregning på 5 mia. kr., som amerikanerne skulle betale for at få danske varer. Det vil formentlig mindske den amerikanske efterspørgsel efter danske varer betydeligt.

Det kan betyde, at nogle firmaer vil vælge at producere i USA for at slippe udenom toldsatserne, men det vil også trække produktion væk fra Danmark.

På samme måde vurderer American Action Forum, at Tysklands BNP vil blive sænket med 0,4 pct. som følge af de hævede toldsatser. Det vil også påvirke dansk økonomi, da Tyskland importerer meget fra Danmark.

Alt i alt vil det altså have en betydelig effekt på både dansk og europæisk økonomi, hvis Trumps annoncerede toldsatser træder i kraft.

Samhandel er godt, og alle skal med

En frihandelsaftale med USA vil øge BNP, beskæftigelsen og reallønnen. Det samme er tilfældet for USA. Det vil skabe mere specialisering i både USA og EU, hvilket gavner væksten. Men det vil samtidig betyde, at nogle vil miste jobbet – både i Danmark, EU og USA – fordi USA skal til at producere flere af de ting, der i dag produceres i Danmark, ligesom Danmark skal til at producere flere af de ting, der i dag produceres i USA eller andre lande.

Det kræver en omstilling af arbejdskraften. Det er vi heldigvis gode til i Danmark. Vi har et fleksibelt arbejdsmarked og et sikkerhedsnet, når man mister jobbet. Dertil hjælper samfundet med opkvalificering, så man har mulighed for at tage et af de nye job, der opstår. Det er vigtigt at huske dette ben, når man indgår handelsaftaler. Men det har vi historisk vist, at vi kan håndtere, og vi har også sunde offentlige finanser til netop at investere i omskoling, opkvalificering og uddannelse.

Metode: Sådan har vi gjort

Beregningerne har taget udgangspunkt i to scenarier for, hvordan dansk økonomi vil blive påvirket af en frihandelsaftale med USA.

Det første scenarie fra Felbermayr et. al. er et scenarie, hvor kun toldsatser lempes. Felbermayr et. al. vurderer, at det vil øge dansk BNP med 0,19 pct. af BNP. Ved hjælp af input-output multiplikatorer på 2019-data er dette omregnet til effekterne i analysen. Det er antaget, at BVT ændres med 0,19 pct. af BNP i 2023.

Det andet scenarie er fra Copenhagen Economics, hvor både toldsatser og non-tariff-barriers lempes. Her findes det, at eksporten til USA øges med 14 pct., mens den samlede import øges med 0,8 pct. I beregningen tages udgangspunkt i vare- og tjenesteeksporten til USA, der krydser grænsen. Samtidig fjernes forarbejdningstjenester fra importen, da denne vedrører eksport af varer, der ikke krydser grænsen. Her bruges også input-output multiplikatorer til at finde effekten på BNP og beskæftigelse.

I begge scenarier korrigeres med prisudviklingen for BNP samt med produktivitetsudviklingen, målt i BNP pr. beskæftiget. For industrien korrigeres beskæftigelsen med produktivitetsudviklingen i industrien med hhv. uden medicinalindustrien.

Litteraturliste

Bendini R, et. Al: The expected impact of the TTIP on EU Member States and selected third countries. September 2014. European Parliament.

Bertelsmann Stiftung: Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP): Who benefits from a free trade deal? Part 1: Macroeconomic Effects. 2013.

Copenhagen Economics: Effekter af frihandelsaftaler for Danmark. November 2013.

Felbermayr, G. et. Al.: Dimensions and Effects of a Transatlantic Free Trade Agreement Between the EU and US. Januar 2013. IFO Institut

Francois, J. et. Al.: Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment An Economic Assessment. Marts 2013. CEPR London.

Jensen, Jacob: Trump's 10 Percent Tariffs: Projected Impacts on U.S. Households and Allies. Juni 2024. American Action Forum.